

مدیری: جلال ساھر

اداره خانہ

استانبولہ نور عثمانیہ
جادہ سند، ۴۰ نومبر ولی
«تورک یوردی»

نخستہ ۱۰، روز ۱۳۲۹

خلفہ درغزو

هفتہ دہر، نورن یوردی، طرفین عیقاہر

یل : ۱ صانی : ۱۴

بیلافی

عثمانی مملکتی ایچون ۱۲ غروش
روسیہ و عجمستان ایچون ۲ روبلہ
باشقہ مملکتلر ایچون ۵ فرانق

صایبی ۱۰ پارہیہ

«خلفہ درغزو» نك رائی بازیمیلری

کندیلرندن گجدیلر، جاسوسلری گولدریلر، فالقدق!
باشوقلریمزله یوللاندق ... حیا سزلی قانله بیقادق ..

☆

هه‌ی! برذر بر جالاب آنجق .. یوقدر غیری
طلاحق!! اولو تاگری اسلامی بزه ارمغان ایتدی ...
محمد بالواجک قبرنی گوجزه امانت ایتدی ... سکزیوز
بیلدن بری قانمزی اسلامک یولنه سیل ایتدک . حلال
اولسون آغالر!

جوجقلریمزله طورونلریمزله اوغراشیر، کبه‌نک طاشنه
محمدک قبرینه آل سوردیرمیز .

☆

هه‌ی .. اړلک بزم بایراغمز صانمز، غوغا درنکمز
طویمز ... یوردمز ناموسمز، صرمه صاچلی باجیمز،
قانمز، اوزیمز ...

☆

هه‌ی!! آج قالیرز، قونوغومزی آغرلارز ..
یوردیمزه یولی دوشن بای و کدایه قومزی آچار .
اوجانمزی یاقارز .. زوری بزدن آشاغی اولانه آل
قالدیرمايز .. قاریمزک اوسته گول قوقلامایز . بایراغمه،
باشوغمه کلاه‌مزی قوربان ایدرز .

☆

بی جیلز گوردیکز قانسزمی صاندیکز! .. کیکلرم
تندن آییریلسه، آتش صاچان گوزلرم برله دوکلسه
گوکسمده‌کی قانک صوگ داملاسی قیرغین قوملر ایچسه
اوزمده‌کی یورد آتشنک‌تک قیغلجمنی بیله سوندیره‌م‌سکز .

☆

هه‌ی!! میدان اوقویوم اُردیله یورم .. قاتنا بجه اوستمه
چوللانیکز .. تک باشمه بیککیز چیقکیز .. بی‌صا‌دیرک،
چارمیخه‌گرک، دیلیسی یوره‌کیمی قوبارک، قانلیمی ایچیک،

نعره

هه‌ی هه‌ی!! آدیم، حسن توقسابای . صویم اوز
تورک . قیله‌م آق طوغانلی . یدی جدم اولوج اوغلی اولوج .
آت سوردم کلدیم ارمیدانته . قارغی چاقمه، نعره باصمه،
آتاریمک شانی دوکیم صایم .

☆

هه‌ی ... قلیچمک صوخی هندده اوردردم . قینتی
چین‌ماچینده ایشله‌دم . اوله‌زاغلامدک یوزی دوغمه‌دن یدی
دوشمان کلاه‌سی اوچورر، لکه طوتمزدن قانی سوزدیرر .

☆

قیصرانمز طوز قویاران! یله‌سنه بیگ جان قوربان!
بر کیشتر اورتالغی چول ایلر .. اوله‌ خاص حیوان‌که
اهو گوزلری یالکیز اوغراش درنگنده یاشاریر!!

☆

هه‌ی . هه‌ی! بیز کیمیز بیلمیسکیز .. یروزی
آلت اوست ایتش گون طوغیشندن باطیه قدرکی
چوره‌لره اړلک باراغی دیکش! سورمش، باصش!
قانی یاووزلرک یولنه آقیتمش تورک اوغلی تورک .

☆

آتلریمزک نعلارینی نیجه طوپراق سوردیدی ..
قیصر اقلریمزک کیشنه‌مسی نیجه بارلر چینلیدی ..
داووللریمز نیجه میدانقلر گومله‌یدی ... باصقین
قوشولرنده دالغه‌لانا طوغلریمز باطی کونشندن نیجه آتشلر
قوباردی .

☆

بر آردلر دنیا بوزولدی . انسان اوغلنده اړلک،
آغالق قالمادی اُرکیشیلر صفالارینی اینجولرله بزم‌دیلر ..
قالقان قوللی ریشه بیلکیرینه آتون جواهر چنبر
کچیردیلر . عارلامنی قالدیردیلر . طامو صوینی ایله

ملترك مؤسسەلەرنى اغتنام و اولنردن يايە بر مدنيت
تركيب ايتلايدىر .

تورك روحى بويە بر اوچورومە دوشمەك ايچون
توركەرە ايلك دفعەلەر بر طاقم صاغلام طويغولر الهام
ايتمشدى : تورك يالگىز كنديسى نجيپ گوردور، كندىدن
غىرى يە (تات) دىردى .

توركلىردن هر هانگى بر قسم « تات » ملتركى تقليد
ايدەرك توركلىكدن اوزاقلاشيره اونلرى دە « سارت »
تعبيرلە كندىسندن آيىردى . توركك كندىنە مخصوص
بر مدنيتى وار ايدى كە بونى « اويغورلق » ناميلە باشقە
مدىتلىردن آيىرد ايدەردى . اويغورلنك غنغەلرينە
« طورا » ، نظاملرينە « توزوك » ، ققهنە « ياسا » آدلرى
ويرلمشدى . تورك كندى ملتى « كاشات » قدر مستقل
گوردىكى ايچون ملتە آنجىق – بوتون كەسەندىن مشتق
اولق اوزرە – « بودون » تعبيري لايىق كوردە بيلمەشدى .
تورك طابديغى يارادانە « تورك تاكريبى » تسمە ايدر ،
و اوني يالگىز توركلك ارعلا و احباسيلە مشغول
گوردوردى [كول تكيىن كتابەسى] .

تورك وجدانك بو دوغرو مفكورەلى روحيتە
رغما ، تورك قومك رسى اوولولرى (ديوان) تشكىلاتى
يوزندن مى غنغەلرى اونوتدى . تانلرى مدنيتجە
كندىسندن دها اوستون كوردەرك تقليدايتدى ، بناء عليه
توركلك رسى سچمەلرى (صارتلق) اوچورومە
دوشدىلەر . بركت وىرسون كە خلق سچمەلرى شفاهى
غنغەلرى محافظە ايدەرك توركلكى بوسبوتون اضمحلالدن
قورتاردىلەر . سلجوق تخنك منحل قالديغى بر صيرادە
(غياث الدين) نامندە بر شىزادەنى اجلاس ايدەرك حكومت
ديزگىنى آلە آلان قرەمانلى محمد بكك ايلك ايشى ديوان
ياپەرق دولتك رسى لسانى اولان فارسىنى و مملككت
اجتماعى دىلى اولان روجيەنى ياساق ايدەرك توركجەك
رسى و اجتماعى لسان اولديغى اعلان ايلەك اولدى .
(نجيپ عاصم بكك تورك تاريخى)

محمدك قبرى ، يوردىك ييشىل اوولرى ، باجك صرمە
صاجلارى ، اوغلك اوزرينە عەدايدەرم كە تورك اوشاغنى
يولندن سايدىرە مازسكز ..

۱۶۵

هەئەئى آديم !! حسن توقساباى . صوم اوز تورك ..
قيلەم آق طوغانلى . يدى جدم اولوج اوغلى اولوج ، آتارىك
اوتنى سايدم دوكم .. يوقى ميدانە جيقان .. قولاوغم
باشوغمە عيان .. نامرددر آردينە باقان هەئى ..

غالب بختيار

خلىقات

۱

باشلانغىچ

هر قومك ايكى مدنيتى وار : رسى مدنيت ، خلق
مدنيتى . او حالە قوملك مدنيتلىردن بحث ايدىن بر علم
اولان « اجتماعيات » كە خلق مدنيتى تدقيق ايدىن بر
شعبەسى دە اولق كرك .

ايشتە قاعدەلرى يازىلى اولميان و آنجىق آغيزدن آغيزە
كچمك صورتيلە بر صويدە اوزايوب كيدەن بوغنغوى
مدنيتى مطالعە ايدىن علمە « خلىقات » آدى ويريلەر .

باشقە قوملار دە رسى مدنيتلە خلق مدنيتى او قدر
آچىق بر صورتە آيىرد ايدىلەمز . تورككردە ايسە
بو آربىلق ايلك باقشە كوزە جازبار . تورككردە رسى
لساندن ، رسى ادبياتدن ، رسى اخلاقدن ، رسى
حقوقدن ، رسى اقتصادايتدن ، رسى تشكىلاتدن
بوسبوتون باشقە بر خلق لسانى ، خلق ادبياتى ، خلق اخلاق ،
خلق حقوق ، خلق اقتصادايتى ، خلق تشكىلاتى واردر .
بو حادەئەك – بېي ، توركلك ، كندى مؤسسەلەرنى بو كسلىتمەك
صورتيلە بر مدنيت ابداع ايتك بولندە كىتموب يابانجى